

Dělostřelectvo u nás a v cizině.

Výcvik ve střelbě PČV. sovětského dělostřelectva.

(Podle článku kpt. Stepniewského v Przeglądu
Artyleryjskim, roč. XV., seš. 10/1937.)

Ruské předpisy, ač uznávají, že se k střelbě na tanky hodí jen speciální dělo, požadují i od dělovodů dělostřelectva, aby dovedli:

vyhledat a připravit palebné stanoviště děla a určit je na mapě, kontrolovat obsluhu, vést samostatnou poločetu, vyhledávat cíle (vztažné body) a zjistit je na mapě, dálku k nim buď odhadnout anebo změřit na mapě, pořídit náčrt paleb proti ŮV., řídit palbu dělovodů při útoku zblízka, řídit palbu na tanky při použití nadběhu.

Značná pozornost je při výcviku dělovodů věnována střelbě proti ŮV. a úkonům s touto střelbou spojeným. Výcvik ve střelbě se provádí napřed na mechanických střelnicích, později na střelnicích pro malorážová děla (polní střelnice pro pěchotu), kde se používá pušek Berdan vmontovaných do děla. Vzhledem k ploché dráze střely puškové střílí se na svahy 6—12% v pásmu 150×150 m. Zásahy se zjišťují sluchem, a proto

jsou cíle (tanky) zhotoveny z dvoupalcových prken a pobity plechem. Později se provádí výcvik na normálních dělostřeleckých střelnicích.

Před střelbou předchází výcvik v zjišťování dálek, a to jednak vztažných bodů, jednak cílů s pomocí vztažných bodů.

Výcvik v určování dálek je prováděn

1. srovnáním se známými dálkami,
2. výpočtem na základě změření úhlové hodnoty předmětů, jejichž výška (šířka) je známa (telegrafní tyče, stromy a p.),
3. na základě viditelnosti barvy, tvarů a podrobností pozorovaných předmětů (jen do 3 km).

Výcvik se koná v různém terénu, v každé denní a roční době, za různých atmosférických podmínek a provádí se nepřetržitě bez přestávek po celou služební dobu. Dělovodi i mířiči jsou cvičeni v odhadování dálek s pomocí kukátka i bez něho.

Cvičení se konají v terénu, a to tak, že na místech, jejichž dálky jsou cvičiteli přesně známy, postaví se cíle, o které jde (těžké kulometry, seskupení střelců, drátěné překážky, tanky, děla proti ÚV. a p.), a to zprvu nezastřené. Při prvních cvičeních upozorní cvičitel na typické vlastnosti viditelnosti na různé dálky a později již odhadují cvičenci dálky sami. Pak se cíle zastírají a za těchto ztížených podmínek cvičenci odhadují dálky opět.

Při cvičeních zjištění dálek podle paralaxy řekne cvičitel nejprve obvyklou výšku (šířku) různých předmětů v terénu (vysoký les, nízký les, budovy, telegrafní tyče a p.), cvičenci si hodnoty zapamatují a pak měří paralaxu a vypočítávají dálku.

Při cvičeních v odhadování dálek podle vztažných bodů (VB.) jsou po obou stranách VB. umístěny cíle na vzdálenost nejvíce 100 dc. Napřed se cvičí odhad dálky cílů stejně vzdálených jako VB. Později se zjišťují dálky cílů ležících mezi VB. a nakonec je cvičenec nucen vyznačit v terénu čáry, které jsou 200 m nebo jejich násobky vzdáleny od čáry známých vztažných bodů. Přípustné chyby bez kukátka 12%, s kukátkem 10%.

Po cvičení jsou cvičenci zkoušeni v odhadování dálek.

Výcvik dělovodů a obsluhy v přímé střelbě na nepohyblivý cíl.

Výcvik je rozdělen napřed na několik postupných přípravných cvičení:

1. Rychlé zaujetí nekrytého palebného stanoviště a okamžité zahájení střelby na cíl, zjištěný během pochodu. Cvičí se napřed na cvičišti, pak v terénu.

2. Příprava a zastírání palebného stanoviště a příprava střelby. Cvičí se v terénu bez střelby.

3. Cvičení přímé střelby na nepohyblivý cíl a školní střelba.

4. Střelba na nepohyblivý cíl (model děla 25×25 cm) na dálku 200 až 300 m. K dispozici je 12 ran a je požadován 1 zásah. Střelí se na malorázové střelnici.

5. Ostrá střelba na nepohyblivý cíl (pěchotní dělo 1.25×1.25 m). Střelí se na dálky 1000 až 1500 m. Dělo má úkoly doprovodné. Příděl střeliva 10 ran a požadován je 1 zásah.

Cvičení se provádí se zapřaženou poločetou s úplnou a částečnou obsluhou a jsou prováděna s použitím VB. Řídící cvičení udá vždy krátký námět, postupné situace a objevující se cíle, takže se dělovod sám musí rozhodovat a sám musí dávat

rozkazy k zaujetí palebného stanoviště. Po každém cvičení následuje rozprava. Před začátkem ostré střelby se provede úprava terénu pro dělo a obsluhu, zastírání, nakreslení náčrtu VB. se zapsanými dálkami, kterým se naučí dělovod a mířič nazpaměť. Pak teprve se provede ostrá střelba. Výsledek střelby se zjistí přímo na terči.

Na přípravu palebného stanoviště se počítá 2 až 4 hodiny, na přípravu prvků, zaujetí stanoviště po objevení se cíle během pochodu 20 až 40 vteřin, na nakolesnění i odjezd ze stanoviště 40 až nejvíce 90 vteřin, kadence 4 až 6.

Střelba na jednotlivé pohyblivé cíle (tanky).

Výcvik je opět rozdělen na jednotlivá postupná cvičení, a to:

1. Cvičení obsluhy v míření a střelbě s nadběhem stranovým a výškovým na cvičišti.

2. Praktická střelba na malorážové střelnici. Z 10 ran se požadují při čelním pohybu tanku (pohybuje se rychlostí 4 až 8 km/hod.) 4 zásahy, při šikmém pohybu až do 500 dc 3 zásahy. Požadována je u lehkého kanonu při čelním pohybu kadence 12, při šikmém pohybu do 500 dc asi kadence 16.

3. Bitevní střelba na tank pohybující se rychlostí 15 až 20 km/hod. na dálky od 700 do 300 m. Tank, na který se střelba provádí, jede napřed směrem na dělo, pak změni směr a pohybuje se v úhlu pohybu asi 400 dc. Od kanonu jsou požadovány 2 zásahy, od houfnice 1 zásah z přidělených 9 ran (4 granáty pro čelní, 5 granátů pro šikmý pohyb tanku) v době 1 min. 20 vteř.

Střelba na skupinu tanků.

1. Cvičení se koná v terénu a cvičí se opět příprava palebného stanoviště a střelby.

2. Cvičení se koná na malorážové střelnici 300—500 m dlouhé. Skupina modelů tanků s rozstupy 5—10 m pohybuje se rychlostí 6—8 km/hod. v úhlu pohybu 200—500 dc. V předpolí je v různých směrech a na různé dálky od 150 do 300 m 5 až 6 vztažných bodů. Dělovod sám si vybere tank, na který zahájí střelbu, a překládá střelbu podle vlastního pozorování. Jakmile jsou tanky na dálku 100 m od děla, nebo po uplynutí doby 1 min. 40 vteř. končí střelba. Příděl střeliva není omezen a jsou požadovány zásahy nejméně do 3 tanků.

3. Cvičení má za úkol vycvičit dělovoda a mířiče ve střelbě na takové dálky, na které není možno střilet výpomocnou záměrnou.

4. Cvičení je ostrá střelba na útočící tanky a provádí se na dělostřelecké střelnici. Cílem je tříčlenná skupina tanků, pohybující se šikmo (tank 1'5 × 2'25 × 3 m). Střelba se zahájí na dálku 1600 m u lehkého dělostřelectva (1200 m u horského a pěchotního dělostřelectva) a končí na dálku 1000 m (u horských a pěchotních děl na dálku 600 m). Tanky se pohybují rychlostí 15 až 20 km/hod. a v úhlu pohybu 200 až 300 dc. Z 6 granátů se žádá 1 zásah do 1 tanku v době 2 minut.

Konečně se provádí závodní střelba na 5 tanků, které se ve 2 skupinách pohybují dvěma různými směry na dělo.

Vzhledem k tomu, že se děla 76 a 122 mm nehodí dobře k střelbě na tanky, byla provedena různá konstruktivní zlepšení děl. Pro vypalování se nahradilo táhlo rukojetí, na vrchní sklopny byly přidělaný dalekohledy, aby se mohl cvičitel kdykoli přesvědčit, zda je správně zaměřeno.

Zajímavé a laciné je zavedení výcviku ve střelbě na tanky s pomocí šípů. V ústí hlavně je namontováno zařízení, které při vypálení táhlem nebo rukojetí vyvrhne šíp. Ve vzdálenosti 6—8 m od děla (podle počáteční rychlosti šípu) se upevní na dvou sloupech drát, na kterém je zavěšen model tanku $0'25 \times 0'25 \times 0'35$ m, který se pohybuje na kladce. Před cvičením upraví cvičitel vypalovací zařízení šípů tak, aby, jakmile je správně zaměřeno, šíp zasáhl tank; určí dále úhel pohybu a rychlost pohybu tanku. Pak cvičí obsluha určení nadběhu a střelbu.

V stadiu zkoušek je osvětlení cíle malým reflektorem, umístěným v hlavni, v okamžiku vypálení, které má nahradit střelbu na malorážové střelnici. O. D.

